

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

กิจกรรม อบรมแกนนำชุมชนงดเหล้า ตามโครงการสานพลังเครือข่ายและพัฒนาต้นแบบการลด

ละ เลิกสุรา อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

วันที่ 27 มิถุนายน 2562

ชื่อโครงการ “โครงการสานพลังเครือข่ายและพัฒนาต้นแบบการลด ละ เลิกสุรา อำเภอสวี จังหวัดชุมพร”

ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันอำเภอสวี พื้นที่ประมาณ 898 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่บนที่ราบริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของประเทศไทยพื้นที่เป็นที่ราบสูงทางทิศตะวันตกและลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกจนกระทั่งจดทะเล สภาพพื้นดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนและดินเหนียวปนทราย มีภูเขาและป่าไม้เบญจพรรณมากมายหลายชนิด ทางด้านตะวันตกมีภูเขาสลับซับซ้อนเรียงรายยาวจากเหนือไปใต้ เรียกว่าทิวเขาตะนาวศรี ส่วนด้านตะวันออกส่วนใหญ่เป็นทุ่งราบริมฝั่งทะเลทั่วไป อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง 30 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 ตำบล 116 หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 11 องค์กร เทศบาล 2 แห่ง อบต. 9 แห่ง ประชากร 64,014 คน ชาย 31,704 คน หญิง 32,310 คน อาชีพหลัก คือ การเกษตร การประมง ปศุสัตว์ ค้าขาย

สถานการณ์ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอำเภอสวีพบว่า มีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาสุรา เนื่องจาก พื้นที่มีประเพณี และวัฒนธรรมที่นิยมดื่มสุราในงานบุญและงานประเพณีต่าง ๆ และ จากการศึกษาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสวี พบว่า อำเภอสวี มีแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น โดย พบว่า กลุ่มผู้ดื่มสุราทั่วไป เป็นชายร้อยละ 76 หญิง ร้อยละ 36 ในปี พ.ศ.2560 กลุ่มอายุ 15-59 ปี มีผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 0.09 โดยในปี พ.ศ.2559 พบว่ามีผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คิดเป็น ร้อยละ 68.36 และในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 68.45 ในกลุ่มอายุ 15-19 ปี มีผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี พ.ศ.2560 คิดเป็นร้อยละ 34.04 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2559 ถึง ร้อยละ 4.04 และที่สำคัญคือในกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากถึง ร้อยละ 36.80 และเป็นผู้ติดรุนแรง ถึงร้อยละ 4.23 อัตราการฆ่าตัวตายในพื้นที่สูงโดยในปี พ.ศ. 2559 อัตราการฆ่าตัวตายคิดเป็น 10.93 ต่อประชากรแสนคน และในปี พ.ศ. 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 12.49 ต่อประชากรแสนคนโดย ในจำนวนผู้ที่ฆ่าตัวตายมีสาเหตุการฆ่าตัวตายมาจากสุราในลำดับต้น ๆ คือ ผู้ป่วยจิตเวช เรื้อรัง ดื่มสุรา และผิดหวังดื่มสุรา รวมร้อยละ 62.50

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของอำเภอที่ผ่านมาเป็นแบบ มุ่งเน้นการทำกิจกรรม (Activity based) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) กระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการโครงการ

กิจกรรม ในรูปแบบต่างๆ ตามความเชี่ยวชาญ ความสนใจ ในพื้นที่เป้าหมายที่มีความร่วมมือในการดำเนินงาน กับแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีกรอบในการทำงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การรณรงค์ เช่น รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งดเหล้าตลอดพรรษา และงดเหล้าตลอดชีวิต มีข้อตกลงใจของบุคคล การจัดกิจกรรมทั้งก่อน ระหว่างและหลังออกพรรษา 2) การพัฒนาจิตใจโดยการใช้แนวทางการสนับสนุนทางจิตใจ เช่น แนวทางพุทธ แนวทางการแพทย์แผนไทยและแนวทางจิตวิทยา และ 3) การสร้างเครือข่าย เช่น เครือข่ายคนหัวใจหิน ชมรมคนหัวใจเพชร ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินงานในระดับชุมชน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของอำเภอในปีที่ผ่านมา ได้เริ่มการพัฒนาและทดสอบรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบโดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและระบบสุขภาพอำเภอ (District Health Board: DHB) และหรือระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System :DHS) เป็นกลไกขับเคลื่อนหลักร่วมกับภาคสาธารณสุข ท้องถิ่น ท้องที่และภาคประชาสังคมต่างๆเช่น สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) แผนงานการพัฒนาระบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา (ผรส.) และตำบลสุขภาวะ สสส.ได้ขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมเขตชนบทห่างไกล และขยายเวลาให้มีการลด ละ เลิกต่อเนื่องตลอดปีตลอดไป จากการดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมการรณรงค์งดเหล้าของอำเภอสวี โดยอาศัยการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (DHB) โดยการรณรงค์ ควบคู่ไปกับการสร้างกลุ่มแกนนำในระดับชุมชนโดยการสร้างชุมชนต้นแบบ และตำบลต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมงดเหล้า ส่งผลให้เกิดกระแสการงดเหล้า และในปี 2560 มีผู้ที่สามารถงดเหล้าได้ในระยะเวลา 1 เดือนจำนวนถึง 1,059 ราย งดสุราได้ครบพรรษา จำนวน 220 ราย ทำให้ผู้เสพ ลดได้ต่อเนื่อง 6 เดือน 32 ราย สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้เฉลี่ยประมาณ 2,000 บาทต่อคนต่อเดือน มีชุมชนต้นแบบ และตำบลต้นแบบในการดำเนินงานงดเหล้าอย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของอำเภอในปีนี้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นและพัฒนาจนเป็นอำเภอต้นแบบ จึงได้เสนอโครงการให้เพิ่มการขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมการช่วยเหลือบำบัดผู้ดื่มหนักจนเกิดอันตรายเดือดร้อนที่ต้องการเลิก อันจะทำให้แนวทาง 3 ขยายครบถ้วนสมบูรณ์ คือ ขยายกลุ่มเป้าหมาย ขยายเวลา และขยายพื้นที่จากเดิมที่มีการดำเนินงานในพื้นที่เป็นชุมชนหมู่บ้าน ให้ขยายการดำเนินงานเชิงพื้นที่เป็นระดับตำบลโดยทำครบทุกตำบล หรือทำอย่างน้อย 1 ตำบล หรือ 1 ชุมชนในอำเภอ ในแง่กลไกการดำเนินงานจะใช้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ (District Health Board :DHB) เป็นองค์กรนำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระดับพื้นที่ พ.ศ. 2561 โดยมีการบูรณาการร่วมกันระหว่าง หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรร่วม รวมทั้งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างความเป็นผู้นำและความเป็นเจ้าของปัญหาาร่วมกัน ในการพัฒนาแนวทางใหม่ๆในการป้องกันและ

สรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม อบรมแกนนำชนนงคเหล้า

จากการการจัดกิจกรรม อบรม แกนนำชนนงคเหล้า โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ สร้างการมีส่วนร่วม ในการ ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ อำเภอเสวี ร่วมวางแผน และพัฒนาเป็นแกนนำในการเชิญชวนชนนงคเหล้า โดยมีผู้เข้าร่วมการ ประชุม อบรม จำนวนทั้งสิ้น ..... คน ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละตำบลจากหลายภาคส่วน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เครือข่ายองค์กรงดเหล้า บุคคลต้นแบบงดเหล้า เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์กรภาครัฐ ซึ่งได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. Check in คุณค่าและความหมายของสิ่งที่เราจะทำ

Check in คุณค่าและความหมายของสิ่งที่เราจะทำ เป็นกระบวนการ เตรียมความพร้อม เพื่อ ร่วมแสวงหาจุดร่วม ทางแนวความคิดและทัศนคติ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกระบวนการ แลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างวิทยากร และผู้เข้าร่วมประชุม และให้เหตุผลร่วมกัน โดยได้ข้อสรุป แนวคิด ภายใต้วิสัยทัศน์ สานพลังเครือข่าย สร้างชุมชนเข้มแข็ง ปลอดเหล้า บุหรี่ โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหา โดยชุมชนเพื่อชุมชน และเห็นตรงกันว่า ปัญหาสุราเป็นเรื่องสำคัญควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

2. สถานการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สถานการณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการนำเสนอ สถานการณ์ภาพรวมของอำเภอสวี และชี้ให้เห็นถึงสาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงต่างๆ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับอำเภอ

3. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และรับฟังความคิดเห็น จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และรับฟังความคิดเห็น จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการแลกเปลี่ยน
เสนอความคิดเห็น และวิเคราะห์

- Who กลุ่มเป้าหมายผู้ดื่มเป็นใคร
- What กลุ่มเป้าหมายดื่มแอลกอฮอล์อะไร
- Where กลุ่มเป้าหมายดื่มที่ไหน
- When กลุ่มเป้าหมายดื่มเวลาใด
- Why กลุ่มเป้าหมายทำไมถึงดื่ม
- How แล้วเราจะทำอะไร(แผนงาน แนวทาง)

จากการประชุม พบว่าผู้ดื่มส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยแรงงาน โดยดื่มเบียร์ และ สุรากลั่นเป็นส่วน
ใหญ่ และดื่มมากในช่วงหลังเลิกงานที่บ้าน หรืองานเลี้ยงต่างๆ ในช่วงเย็นๆ จึงได้ข้อสรุปในการดำเนินงาน
คือการ สร้างกลไกในการเชิญชวน และรับสมัคร ชวนคนงดเหล้า โดยเริ่มตั้งแต่จัดคเหล้าในช่วงเข้าพรรษา
เป็นอันดับแรก

